

Петренко О.О.

*здобувач 1-го курсу магістратури
судово-адміністративного факультету*

Національного університету «Одеська юридична академія»

РИЗИКИ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ

У зв'язку з стрімким розвитком суспільних відносин та системи публічного управління, відбувається виникнення різноманітних ризиків що впливають на діяльність органів державної влади, а відтак досить важливим є виокремлення нових принципів управління, які б допомогли органам державної влади та місцевого самоврядування у вирішенні управлінських питань та економії державних ресурсів. Для цього в свою чергу і потрібне ефективне управління ризиками. Варто відзначити, що у більшості провідних держав даний інструмент давно впроваджено та багато світових вчених працюють над його удосконаленням. У той же час, в Україні міжнародні методи управління ризиками слабо впроваджені, тому українські вчені намагаються самостійно визначити усі аспекти управління ризиками та визначити його принципи.

Перш за все слід зрозуміти що ж являє собою ризик та чим його неврегульованість небезпечна. Ризик – це певна імовірність виникнення втрат, збитків, ненадходження планового прибутку, доходу або ж іншими словами це вартісне вираження події, що призведе до втрат [1]. Основна небезпека управління ризику полягає у тому, що органи державної влади та місцевого самоврядування нехтують та втрачають ресурси держави. У цьому аспекті спальною працею міжнародних вчених були розроблені 2 стандарти з управління ризиками: ISO 31000:2009 «Менеджмент ризику. Принципи та керівні вказівки» (нині допрацьовано до стану ISO 31000:2018) та ISO 73:2009 «Менеджмент ризику. Словник», що є доповненням до першого стандарту. Нажаль, вказані стандарти не адаптовані в Україні, не дивлячись на те, що вони є ефективним інструментом, задля постійного вдосконалення системи управління ризиками провідних держав.

Так, варто зазначити, що у стандарті ISO 31000:2018 «Менеджмент ризику. Принципи та керівні вказівки» тісно пов'язано поняття «невизначеність» та «ризик», адже ризик є впливом невизначеності на цілі. Цей стандарт встановлює структуру, процес управління та принципи, проте слід зазначити що ці положення не є однаковими для усіх органів, адже управління ризиками передбачає постійні адаптації до кожного органу окремо. Слід зазначити, що як документ високого рівня, він розглядає усі види ризиків, а самі глави досить добре структуровані для зручності їх використання. У той же час, сама система управління ризиками за цим стандартом передбачає собою замкнене коло, яке передбачає:

- розробку системи управління ризиками;
- застосування управління ризиками на практиці;
- моніторинг та оцінка концепції управління ризиками;
- постійне поліпшення концепції управління ризиками.

У свою чергу ISO 73:2009 «Менеджмент ризику. Словник» надає тлумачення таких основних складових:

- встановлення контексту, як визначення факторів, які слід враховувати при управлінні ризиками;
- консультування та комунікацію, як процес який здійснює орган для поширення, забезпечення або отримання інформації з іншими сторонами стосовно питань менеджменту ризику;
- оцінка ризиків, як процес ідентифікації, аналітики та виявлення ступеня ризику, процес визначення природи і характеру ризику;
- аналіз і моніторинг, як систематичні перевірки, нагляд та обстеження для визначення стану управління ризиками;
- обробка ризиків, прийняття рішень, що виключають здійснення певних видів діяльності [2, с. 50].

Проаналізувавши зазначені стандарти варто констатувати, що на регіональному рівні це дозволить підвищити рівень довіри, ефективність, створити основу для прийняття рішень з державного управління, швидко виявляти та зводити до мінімуму ризики, мінімізувати втрати, спростити фінансову звітність та підвищити значимість та імідж центральної та регіональних влад [3, с. 91].

Також важливим аспектом актуальності питання є принципи управління ризиками, але спочатку слід пояснити що таке принцип публічного управління взагалі. Принцип публічного управління – це закономірності, відносини а взаємозв'язки на яких ґрунтується його здійснення та організація, які сформовані в певні правила. О.Б. Білявська пропонує такий поділ та характеристику принципів:

1) системні: покладання цілей (узгодження цілей управління ризиками із загальними цілями та місією управління органу державної влади); ефективності (максимальний результат за мінімальних витрат); зворотного зв'язку (результат порівнюється в початковою метою); комплексності (різні ризики не розглядаються окремо); толерантності (має бути побудовано таким чином, щоб певні відхилення не призводили систему до загальної катастрофи);

2) специфічні: причинності (потрібно враховувати минулий досвід і виходити з того, що майбутні ситуації не будуть суттєво відрізнятися минулих); незалежності (виключає конфлікт інтересів шляхом відокремлення ризик-менеджменту від інших підрозділів); інтеграції (у оцінці, виявленні та наданні беруть участь усі підрозділи, але лише у межах індивідуальних функціональних повноважень кожного з них); безперервності (виявлення джерел ризику та моніторинг рівня існуючих ризиків, а також контроль результатів постійних заходів з управління ризиками); достатності і достовірності інформації (для адекватності та швидкості реагування управлінці мають отримувати лише цілком достовірну інформацію); адаптивності (має адаптуватися до змани як зовнішнього, так і внутрішнього середовища органу державної влади); послідовності (здійснюється за певною послідовністю та визначеною методикою); наукової обґрунтованості (форми, методи та засоби управління мають бути перевірені на практиці та науково обґрунтовані) [4, с. 85].

Отже, не зважаючи на окреме впровадження ISO 31000:2018 в Україні, питання управління ризиками і досі дуже актуальне, адже світова практика показую значно більший прогрес та ефективність діяльності цього управління. Українським законодавцям слід опрацювати міжнародний досвід та

стандартизації ризик-менеджменту та національні реалії та розробити національний стандарт, адже як зазначалося таке управління має бути адаптовано для кожної системи індивідуально. Врахування міжнародного стандарту ISO 31000 вже значний крок до вирішення цього питання.

Щодо принципів слід зазначити, що на практиці принципи є першоджерелом, яке формує певні зв'язки та відношення, і, відповідно, закономірності. Система принципів управління ризиками в органах публічної влади складається з двох рівнів: системні принципи, що обумовлені загальносистемними чинниками і процесами, і специфічні, які визначаються специфікою та основними цілями управління ризиками.

Список використаних джерел:

1. Івченко І.Ю. Моделювання економічних ризиків і ризикових ситуацій. Київ. Центр учбової літератури. 2007. 344 с.
2. Білявська О. Міжнародні стандарти управління ризиками. *Управління сучасним містом*. 2008 р. № 1-4/1-12 (29-32). С. 50–54.
3. Михно П. Державне управління ризиком як механізм мінімізації невизначеності. *Збірник наукових праць НАДУ при Президентіві України*. 2012 р. Вип. 2. С. 90–100.
4. Білявська О. Б. Концептуальні принципи управління ризиками в державному управлінні. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2010. № 6. URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=147> (дата звернення 17.02.2021)

Подольська А.А.

*аспірантка кафедри адміністративного і фінансового права
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ПРАВОВІ ЗАСАДИ РЕАЛІЗАЦІЇ МЕТОДУ ПОДАТКОВОГО РЕСКРИПТУ В УКРАЇНІ

Одним із важливих завдань податкового контролю є попередження порушення законів з питань оподаткування та іншого законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи. Саме превентивність